

Příspěvek je v této větě podmět

Jak technologie proměňují práci novinářů - 8. prosince 2021

Barbora Hladká hladka@ufal.mff.cuni.cz

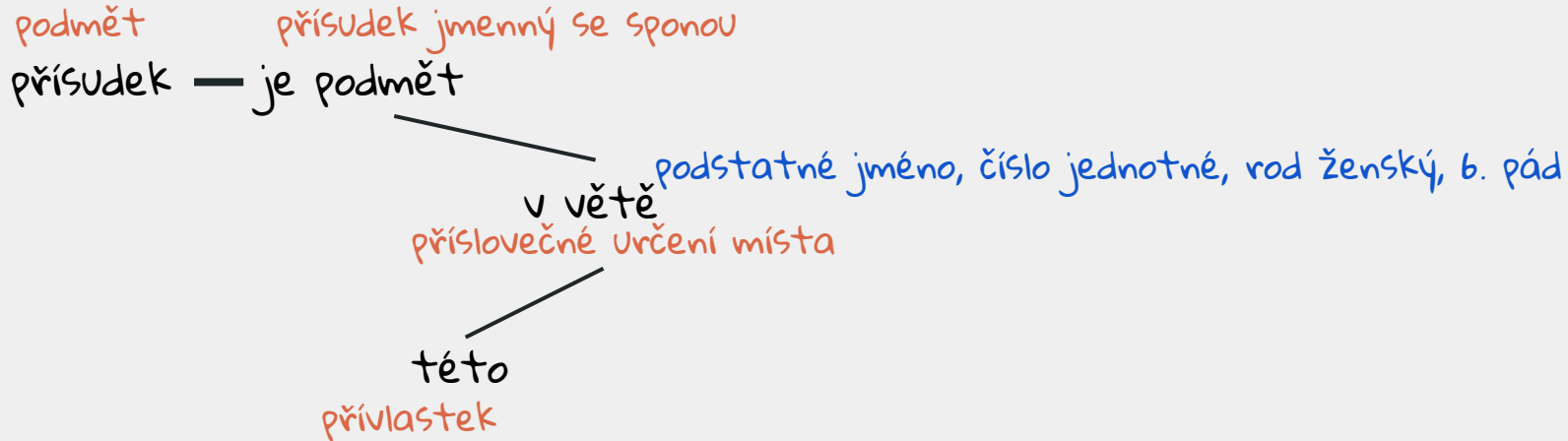
Ústav formální a aplikované lingvistiky MFF UK

Důležitost lingvistického zpracování textů v jejich vytěžování

- **texty**, např. novinové články ze serveru iRozhlas
nebo stenoáznamy z jednání Parlamentu České republiky
- **lingvistické zpracování**, např.
 - tvaroslovný rozbor
 - větný rozbor
 - rozpoznávání osob, institucí, geografických míst, ...
- **vytěžování textů**, např. rozpoznávání citačních zdrojů

Lingvistické zpracování

Přísudek je v této větě podmět.

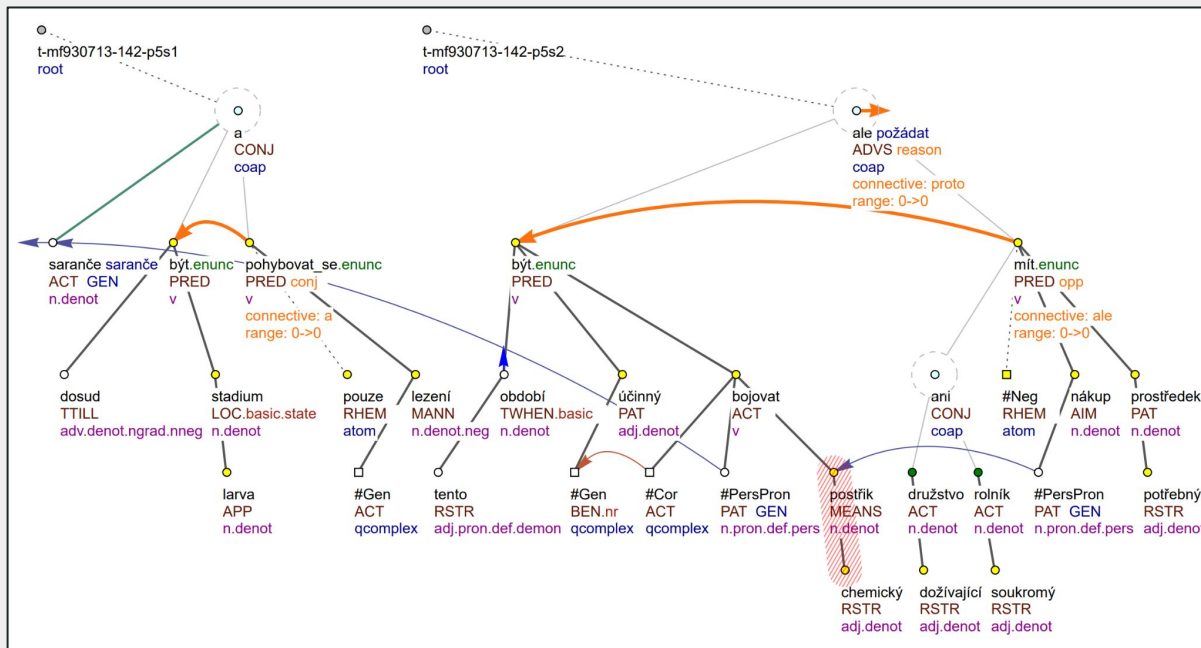
Do **Dejvického divadla** jsem vzal vlastně svůj ročník ze školy, z loutkárný **DAMU**. Zůstat v **Praze** a mít vlastní divadlo je pro studenty lákavá nabídka a všem se to tehdy líbilo. Nikdo z okolí mi neměl za zlé, že jsem vzal celý ročník. Bylo jich na začátku devět nebo deset a zůstali tři. Což jsem si i tak představoval, vzpomíná na založení **Dejvického divadla** režisér, scénárista a herec **Miroslav Krobot**, host **Osobnosti Plus**.

Lingvistické zpracování automaticky

- tvaroslovný a větný rozbor pomocí UDPipe
<https://lindat.cz/services/udpipe/>
- rozpoznávání pojmenovaných entit pomocí NameTag
<https://lindat.cz/services/nametag/>
- vyzkoušet může kdokoli bez nutnosti další instalace
- nejenom pro češtinu
- = systémy strojového učení naučené na anotovaných korpusech

Anotované korpusy

Rodina Pražských závislostních korpusů ([url](#)) + další korpusy pro jiné jazyky

Vytěžování textů :: analýza citačních zdrojů

České ministerstvo zahraničí nemá zatím podle [mluvčí Michaely Lagronové](#) ...

Že dva roky stará nahrávka Švábenského opravdu souvisí s aktuální kauzou, potvrdily serveru iROZHLAS.cz [dva důvěryhodné zdroje blízké vyšetřování](#).

[Sociolog a zakladatel platformy PAQ research Daniel Prokop](#) nicméně upozorňuje, že příjmová chudoba není nejlepší ukazatel stavu společnosti.

[Petříček](#) ve středu uvedl, že na kandidátce nebude kvůli tomu, že tím byla narušena její demokratická tvorba.

Analýza citačních zdrojů

- rozpoznat fráze, které odkazují ke zdrojům

České ministerstvo zahraničí nemá zatím **podle** mluvčí **Michaely Lagronové** ...

Že dva roky stará nahrávka Švábenského opravdu souvisí s aktuální kauzou, **potvrdily** serveru iROZHLAS.cz **dva důvěryhodné zdroje** blízké vyšetřování.

Sociolog a zakladatel platformy PAQ research Daniel Prokop nicméně **upozorňuje**, že příjmová chudoba není nejlepší ukazatel stavu společnosti.

Petříček ve středu **vedl**, že na kandidátce nebude kvůli tomu, že tím byla narušena její demokratická tvorba.

Ruční anotace citačních zdrojů a frází

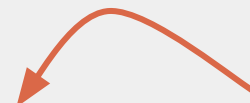
- Domácí úkol pro 230 posluchačů kurzu Digitální komunikace a práce s informacemi na FSV UK, 1.12.2021-7.1.2022

<https://ufal.mff.cuni.cz/anotace-citacnich-frazi-v-datech-irozhlas>

V člancích (cca 2 200) ze serveru iRozhlas

- označit a klasifikovat citační **zdroje**
- označit citační **fráze**
- spojit **zdroje s frázemi**

O víkendu by mohla vlna teplého počasí ještě vygradovat, **napsala** **agentura AFP**.
oficiální, nepolitický

Klasifikace zdrojů v anotacích

Kredit: Václav Moravec

- Nepojmenované
 - Anonymní
 - Anonymní částečně
- Pojmenované
 - Oficiální - institucionální příslušnost
 - politický
 - nepolitický
 - Neoficiální - „obyčejní lidé“

K čemu potřebujeme ruční anotace

- hledáme vzorce citačních frází

ukázka frází označených studenty

```

315 podle
215 Podle
188 řekl
179 uvedl
177 říká
 78 uvedla
 67 vysvětluje
 66 dodává
 60 dodal
 55 popisuje
 52 tvrdí
 41 řekla
    
```

fráze v základních tvarech = vzorce

```

530 podle
270 uvést
173 říkat
 90 dodat
 74 informovat
 68 oznámit
 62 vysvětlovat
 66 dodávat
 55 tvrdit
 64 popisovat
 39 upozorňovat
 38 psát
 36 popsat
    
```

K čemu potřebujeme ruční anotace

- ze vzorců umíme automaticky generovat citační fráze, tj. skloňujeme a časujeme

Příklad: lemma = upřesnit

Předseda poslaneckého klubu Jan Chvojka **neupřesnil**, zda ČSSD podpoří na předsedu sněmovny Radka Vondráčka (ANO).

"Chceme, aby nejrizikovější skupina divoce žijících zvířat byla chráněná," **uvedla ministryně Matečná. Upřesnila**, že zákaz bude platit i ...

V podobném duchu se neslo vyjádření **Vladimíra Šibora z útvaru zvláštních činností policie**, který zpracovává informace od operátorů pro celou policii. **Upřesnil**, že

K čemu potřebujeme ruční anotace

- podle vzorců tvoříme pravidla
- např. **podle** **koho** **čeho** (osoba)

```
[lemma="podle"] ([upos="ADJ|NOUN"])* <name_type = "PER"> []* [xpos="....2....."] []*
</name_type> within s
```

za předložkou **podle** je řetězec **podstatných** nebo **přídavných jmen** ukončený **vlastním jménem** ve **2.** pádě

Příklad: Oblast je **podle** **místopředsedy Asociace cestovních kanceláří Jana Papeže** pro turisty nezajímavá a málo navštěvovaná .

Aplikace pravidel

```
[lemma="podle"] ([upos="ADJ|NOUN"])* <name_type = "PER"> []* [xpos="....2....."] []*
</name_type> within s
```

- kompletní kolekce = 62 325 článků (z toho 2 200 v anotační úloze)
- zpracování jednotlivých článků
 - UDPipe (tvaroslovný a větný rozbor)
 - NameTag (jmenné entity)

Aplikace pravidel

```
[lemma="podle"] ([upos="ADJ|NOUN"])* <name_type = "PER"> []* [xpos="....2....."] []*
</name_type> within s
```

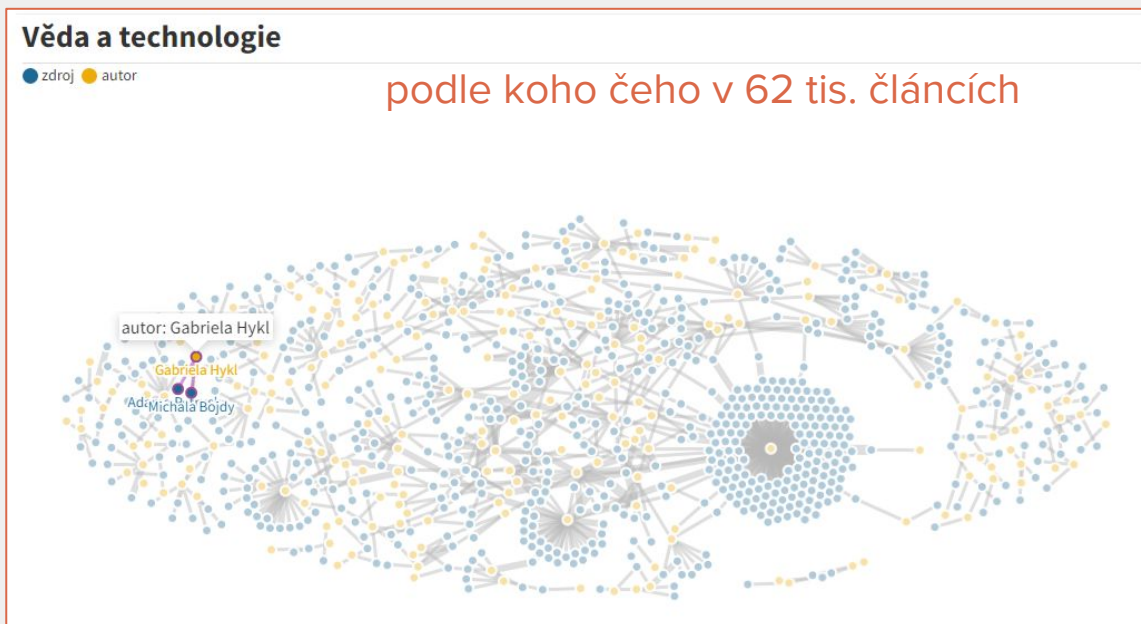
- kompletní kolekce = 62 325 článků (z toho 2 200 v anotační úloze)
- zpracování jednotlivých článků
 - UDPipe (tvaroslovný a větný rozbor)
 - NameTag (jmenné entity)
 - pravidla (nebo strojové učení?)

K čemu potřebujeme ruční anotace

- klasifikované citační zdroje jako příklady pro strojové učení

Analýza citačních zdrojů

- až skončí anotace, až vytvoříme a otestujeme pravidla, až natrénujeme modely
- vizualizace

Lépe!

ParCzech a iRozhlas

- konverze do stejného formátu (TEI)
- UDPipe
- NameTag
- automatická detekce a klasifikace citačních zdrojů
 - pravidla a strojové učení z iRozhlasu

ParCzech :: délky promluv poslanců

- audio zarovnané s textem

LINDAT
Search Catalogue Education Projects Tools Services About

ParCzech

TEITOK

Login
Available Corpora

ParCzech 3.0

Browse
CQL Search

Download

Older Versions
ParCzech PS7 2.0
ParCzech PS7 1.0

Powered by TEITOK
Maarten Janssen, 2014

Waveform view

Český parlamentní korpus, Poslanecká sněmovna, 2015-10-22 ps2013-033-07-001-205 [ParCzech.ana]

Speed: 100% 8:38.750 / 13:58.775 Zoom: 100 pps

audio file 1 > 2

▶ play from start of transcription

Jsou to odpovědi na písemné interpelace, se kterými nevslovili poslanci souhlas. Začínáme přerušenu interpelací podle sněmovního tisku 517 a to je interpelace Zdenka Ondráčka ve věci ohledání místa činu při násilné smrti muže v Jihlavě. Pan poslanec Ondráček je tady, pan ministra vnitra je také tady. Můžeme pokračovat v přerušené interpelaci. Pane poslanče, máte slovo.

Poslanec Zdeněk Ondráček

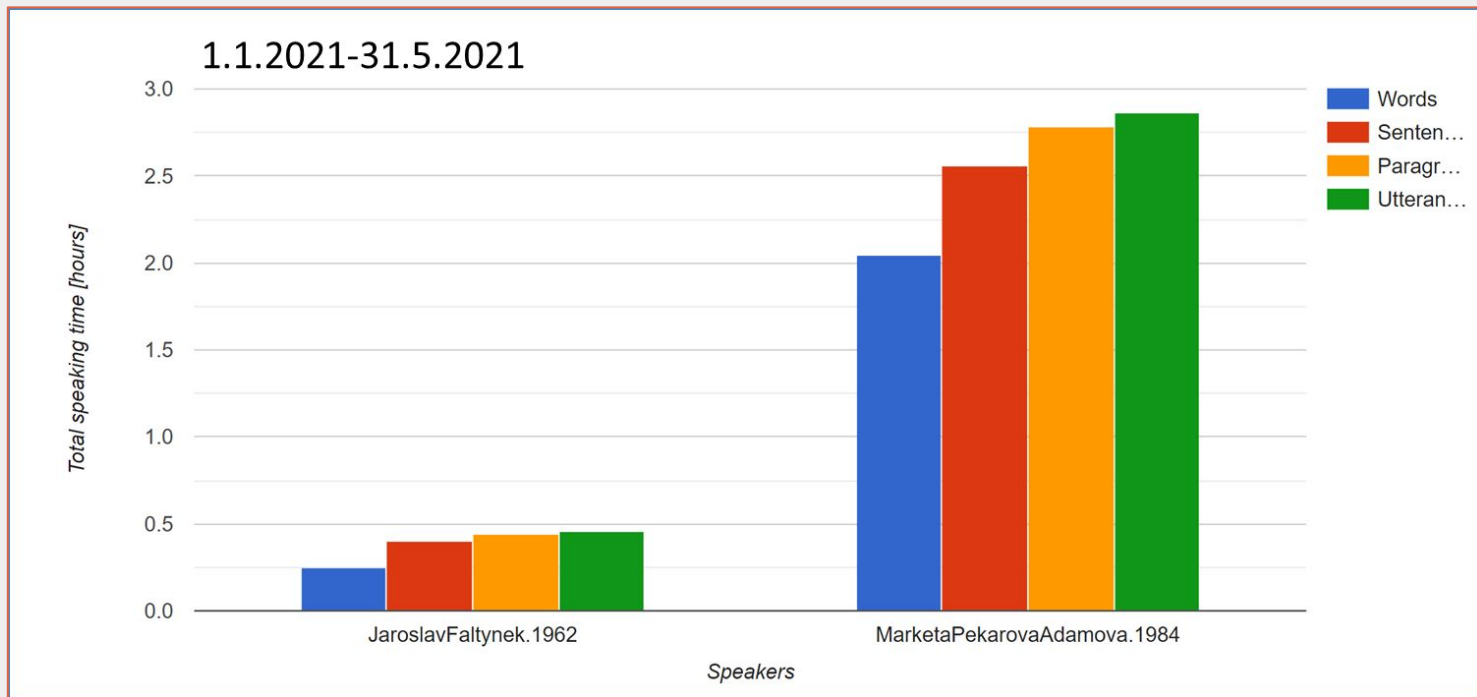
Děkuji, pane předsedající. Dobré dopoledne, kolegyně, kolegové. Jsem zde počtvrté. Třikrát jsme přerušili. Jsem rád, že dnes se můžeme dostat k této interpelaci, kdy jsem interpeloval pana ministra vnitra ve věci ohledání místa činu při násilné smrti muže v Jihlavě. Šlo o konkrétní případ, kdy policie v březnu tohoto roku přijela na místo, provedla určité ohledání, přivolala lékaře, lékař provedl ohledání těla, následně přivolali koronera, provedli ohledání těla a tělo odvezli na Ústav soudního lékařství, kde měla být provedena zdravotní pitva. Při zdravotní pitvě lékař konstatoval, že osoba nezemřela na infarkt nebo na normální chorobu, ale že má prostřelenou hlavu, takže pitvu přerušili, oznámili to Policii České republiky, policie přehodnotila požadavek a nařídila pitvu soudní. Bylo konstatováno, že osoba zemřela násilnou smrtí střelnou ranou do hlavy.

Já jsem se pana ministra dotazoval, zda se domnívá, že postup policie na místě byl profesionální a zda byl v souladu s trestním řádem a se všemi interními akty řízení Policie České republiky, které upravují ohledání místa činu a prohlídku těla, a to s ohledem na to, že při ohledání nebo při prohlídce na místě samém nebylo odhaleno střelné poranění hlavy. Dotazoval jsem se, protože předtím, než jsem pracoval na korupci, tak jsem osm let byl na kraji, kde jsem i vyšetřoval násilnou trestnou činnost a vyšetřoval jsem i několik vražd. **Tento postup mi přišel, řekněme, velice nestandardní a hodně neprofesionální.**

Pan ministr mi odpověděl, že z údajů poskytnutých službou kriminální policie a vyšetřování vyplývá, že policisté na místě postupovali zcela standardním způsobem, kdy po ohlášení uvedené události a nálezů zemřelého byl na místo přivolán lékař rychlé záchranné služby. Tento lékař v rámci prohlídky těla - podotýkám prohlídky těla, asi neprohlížel také hlavu - ve smyslu § 84 zákona o zdravotnických službách konstatoval, že není schopen sdělit, zda se jedná o přirozené, nebo násilné úmrtí. Nevím, jak prováděl tento lékař prohlídku těla. Víím, že jste někteří z vás tady lékaři. Shodou okolností koukám tamhle na kolegu Štětínu, který byl ředitelem Záchranné služby v Královéhradeckém kraji, takže asi ví, jak takové výjezdy vypadají.

19

ParCzech :: délky promluv poslanců

Poděkování

- Děkuji Matyášovi Koppovi a Jiřímu Mírovskému z ÚFAL MFF UK za skvělou spolupráci.
- Děkuji studentům FSV UK za anotace.
- Analýza citační zdrojů probíhá v rámci projektu [TL05000057](#)
Signál a šum v éře Žurnalistiky 5.0 - komparativní perspektiva novinářských žánrů automatizovaných obsahů.
- Projekt ParCzech je podporován výzkumnou infrastrukturou [LINDAT/CLARIAH-CZ](#).